

בתי המשפט

תא 001597/97

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

בפני כב' השופטת רות שטרנברג אליעז

<u>התובעת</u>	יסודות מערכות אלומיניום בע"מ ע"י ב"כ עוה"ד ברטלר	בעניין:
<u>הנתבעת</u>	-- נגד -- שגיא י.א. להנדסה ולבנין בע"מ ע"י ב"כ עוה"ד צימרמן וגניסלב	

פסק - דין

1

לפיצויים בסך 2,655,691 ש"ח בגין הפרת חוזה, הוגשה ע"י יסודות מערכות אלומיניום בע"מ, ("התובעת") נגד שגיא י.א. להנדסה ולבנין בע"מ, חברה קבלנית לעבודות בניה ("הנתבעת"). הנתבעת הגישה תביעה שכנגד בסך 1,449,736 ש"ח.

5

עובדות

הנתבעת, חברה קבלנית, זכתה במכרז לבניית פרויקט מנהלת משרד החקלאות בראשון לציון. התובעת עוסקת בעבודות אלומיניום, וסוכנת של "ספא פרונט" - יצרנית אלומיניום ידועה בשפ"יה, התקשרה בחוזה עם הנתבעת, לביצוע עבודות האלומיניום והזכוכית בפרוייקט. בחוזה מה-10.9.1995 שנוסח ע"י הנתבעת, סוכמו תניות ההתקשרות. בסעיפים 5-7 נאמר:

- 12 "5. תנאי תשלום: שוטף + 45, בגין יתרת ערך האספקה בפועל, לאחר קיזוז
- 13 מקדמה.
- 14 מקדמה בגובה אומדן ערך האלומיניום והזכוכית בפרוייקט כנגד ערבויות
- 15 למקדמה: ערבות בנקאית בנוסח שיאושר ע"י הבנק והחברה.
- 16 6. בטחונות לביצוע מלא ומדוייק של העבודות בהתאם להסכם זה: שטר
- 17 בטחון, 7.5% מהיקף העבודה.
- 18 7. ערבויות טיב: הארכת שטר הבטחון לתקופת הבדק".
- 19

הצדדים סיכמו על מקדמה בסך 2 מליון ש"ח, שתשולם לידי התובעת לאחר חתימת החוזה. התובעת החלה בעבודות הכנה לביצוע הפרוייקט, שכרה עובדים והזמינה אלומיניום מהחברה השפ"ית, אשר החלה בביצוע ההזמנה לפי התוכניות. אולם תשלום המקדמה בושש לבוא. כל בקשת התובעת לקבלת הכספים לא נענו.

בתי המשפט

תא 001597/97

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

בפני כב' השופטת רות שטרנברג אליעז

- 1
הנתבעת התנתה את תשלום המקדמה בהפקדת ערבות בנקאית מוסבת לבנק המלווה את הפרוייקט, בנק לאומי לישראל בע"מ ("הבנק המלווה"). בכתב הערבות שדרשה הנתבעת, אשר נוסף על ידי הבנק המלווה, נאמר:
- 5
- 6 "ערבות זו ניתנת להסבה לבנק לאומי לישראל בע"מ, סניף כפר שמריהו
- 7 לחשבון ליווי פרוייקט בניית משרד החקלאות בראשל"צ של שגיא י.א.
- 8 להנדסה ובניין בע"מ 76-066000". (נספח כא לכתב התביעה).
- 9
- התובעת הביעה נכונות להפקיד ערבות בנקאית בגובה המקדמה לפקודת הנתבעת, אולם סירבה להפקוד ערבות הניתנת להסבה. לטענתה הוסכם בחוזה על ערבות בנקאית לטובת הנתבעת בלבד. בנק הפועלים שבו התנהל חשבון התובעת, התנה הסכמתו לערבות ניתנת להסבה בביטחונות בגובה 100% מסכום המקדמה. דרישה זו מאיינת לטענת התובעת, את תכלית המקדמה. ב-26.11.96 שלחה התובעת ערבות בנקאית של בנק הפועלים לביצוע מקדמה (נספח כו' לכתב התביעה). בסעיף 5 לכתב הערבות נאמר:
- 16 "ערבות זו אינה ניתנת להעברה או להסבה".
- 17
- הנתבעת טענה כי לא קיבלה את הערבות הבנקאית שממילא הונפקה לאחר שהחוזה בוטל על ידה. ב-18.11.96 נשלחה הודעת הביטול ע"י הנתבעת:
- 20
- 21 "הנדון: פרוייקט הקמת משרד החקלאות בראשון לציון
- 22
- 23 1. ביום 10.9.95 נחתם בינינו הסכם על פיו התחייבתם לבצע עבורנו את
- 24 עבודות האלומיניום בפרוייקט שבנדון (להלן "העבודות").
- 25 2. חרף האמור בהסכם, וחרף דרישותינו אליכם בע"פ ובכתב, לא המצאתם
- 26 לנו את הערבות הבנקאית כמתחייב מן ההסכם (המהווה תנאי לתשלום
- 27 המקדמה).
- 28 3. למרות שניתנה לכם על ידינו אורכה מספקת לביצוע התחייבויותיכם, לא
- 29 נעניתם לדרישותינו ואף לא טרחתם להשיב לפקס/מכתב שלנו מיום
- 30 10.1.96.

בתי המשפט

תא 001597/97

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

בפני כב' השופטת רות שטרנברג אליעז

- 1 4. לאור הנ"ל ומאחר והפרותיכם את ההסכם גורמות לנו נזק מתמשך, וכדי
- 2 להקטין את נזקינו אנו מודיעים בזה, כי אנו מפסיקים את ההתקשרות בינינו
- 3 עפ"י ההסכם ואנו מוסרים את ביצוע העבודות לספק אחר, שיוכל לעמוד
- 4 בהתחייבויותיו החוזיות.
- 5 5. כמובן שאין אנו משחררים אתכם מן האחריות לכל הנזקים שנגרמו
- 6 וגם/או שיגרמו לנו בעתיד כתוצאה מהפרותיכם את ההסכם ואנו שומרים
- 7 לעצמנו את כל הזכויות להיפרע מכם בגין כל הנזקים שלנו לאחר שיתגבשו
- 8 סופית" (נספח כד' לכתב התביעה המתוקן).
- 9

התובעת דחתה את הודעת הביטול והודיעה לנתבעת ב- 25.1.96 :

- 11 "אנו ממשיכים ופועלים עפ"י ההסכם וערוכים לביצוע העבודות כפי
- 12 שסוכם". (נספח כח' לכתב התביעה המתוקן).
- 13

עובדיתהתובעת שהגיעו לעבודה באתר הבנייה, גורשו מהמקום על ידי נציג הנתבעת :

- 15 "הוציאו אותם מהשטח, שלחו אותם הביתה. אמרו להם אל תכנסו לאתר...
- 16 שביטלו את ההסכם ושנצא מהשטח" (פרו' מ14/3/2000- בעמ' 18).
- 17

ב- 10.2.98 חתמה הנתבעת עם חברת אלומאייר בע"מ על חוזה לביצוע עבודות האלומיניום בפרויקט. בסעיף 9 לחוזה ההתקשרות (נספח ה' לכתב התשובה), צוין :

- 20
- 21 "הקבלן מתחייב למסור לחברה לחשבון ליווי בבל"ל סניף 844 כפר שמריהו
- 22 (להלן: "הבנק") את הערבויות כדלקמן: א. ערבות ביצוע ע"ס 400,000 ש"ח.
- 23 ב. ערבות בנקאית לשנת בדיק לפי היקף העבודות כפי שיקבע בחשבון
- 24 הסופי."

לטענת התובעת נודע לה עוד בדצמבר 1995 כי הנתבעת מנהלת משא ומתן עם חברת אלומאייר. 26העדות עולה בקנה אחד עם דברי מר משה יונת ממנהלי הנתבעת (עמ' 58 ו63- לפרוטוקול 27מיום 15/3/2000):

- 28 "...אני חושב שרק מאמצע דצמבר מתי שראינו שיש בעיות אנחנו התחלנו
- 29 לחשוב, לדבר עם כמה, לנתח כמה אפשרויות, אבל ממש להתחיל לדבר
- 30 בעניין תכלס בעניין עבודה זו, זה היה לקראת סוף דצמבר"
- 31

בתי המשפט

תא 001597/97

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

בפני כב' השופטת רות שטרנברג אליעז

מוסכם כי הנתבעת שלחה הודעה המבטלת את החוזה ומסרה את ביצוע העבודות לחברה אחרת. סיבת הביטול דרישה לערבות בנקאית ניתנת להסבה, שלא נענתה. בסיכומיה טוענת הנתבעת כי הדרשה לערבות בנקאית מסוג זה, כלולה בסעיף 5 לחוזה. מוסיפה הנתבעת כי ערבות בנקאית ממילא ניתנת להסבה על פי דין, שכן מדובר בהמחאת זכות שאינה צריכה להסכמת החייב, זולת אם פשללה או הוגבלה עבירותה לפי דין (סעיף 1 לחוק המחאת חיובים, תשכ"ט 1969-). מכאן כי הנוסח הנדרש על ידה מובן מאליו ולגיטימי.

כמו כן היא טוענת כי ביטלה את החוזה עקב איחור התובעת בביצוע העבודות, המשולות לדבריה לקונטרט. השתהות של אחד מנגני התזמורת עלול לשבש את ביצוע היצירה כולה. הנתבעת נאלצה להתקשר עם חברת אלומאייר בע"מ, שהיא חברה מובילה בתחום האלומיניום וכתוצאה מחילופי קבלת האלומיניום נגרמו לה נזקים, אותם תבעה בתביעה שכנגד.

11

ד"ר:

אלה הנתבשות העומדים להכרעה בתביעה ובתביעה שכנגד:

א. האם בוטל החוזה כדין על ידי הנתבעת.

ב. האם הופר החוזה ע"י התובעת, הפרה המזכה את הנתבעת בפיצויים.

16

פרק א'

נושא הבטחונות הוסדר בסעיפים 5-7 לחוזה. אנו עוסקים בערבות לביצוע מקדמה. סלע המחלוקת

בעניינו - הסיפא לסעיף 5:

20 "ערבות בנקאית בנוסח שיאושר ע"י הבנק והחברה".

21

הטקסט כולל שני רכיבים:

א. המצאת ערבות בנקאית.

ב. אישור נוסח הערבות על ידי הבנק והנתבעת.

25

לא נאמר דבר בחוזה לגבי עבירות הערבות הבנקאית.

27

מוטל עלינו לדלות את אומד דעת הצדדים ממילות הטקסט:

"בנוסח שיאושר ע"י הבנק והחברה", כשאנו מצוידים בעקרונות הפרשנות של השיטה.

סעיף 25 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג 1973-:

בתי המשפט

תא 001597/97

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

בפני כב' השופטת רות שטרנברג אליעז

	1
	2
25". פירוש של חוזה	2
(א) חוזה יפורש לפי אומד דעתם של הצדדים, כפי שהיא משתמעת מתוך החוזה, ובמידה שאינה משתמעת ממנו - מתוך הנסיבות.	3
(ב) חוזה הניתן לפירושים שונים, פירוש המקיים אותו עדיף על פירוש שלפיו הוא בטל.	4
(ג) ביטויים ותניות בחוזה שנוהגים להשתמש בהם בחוזים מאותו סוג יפורשו לפי המשמעות הנודעת להם באותם חוזים.	5
(ד) "...	6
	7
	8
	9
	10
בע"א 4628/931 מדינת ישראל נ' אפרופים שיכון ויזום (1991), פ"ד מט (2) 265, נאמר מפי הנשיא ברק	12
"כל שנקבע בסעיף 25 (א) לחוק החוזים, הוא כלל הכרעה לפיו תוקף פרשני יינתן בראש ובראשונה לאומד הדעת המשתמע מתוך החוזה; ורק אם אומד דעת כזה אינו משתמע ממנו - מתוך הנסיבות. על כן, אם ניתן וראוי להיעזר בנסיבות החיצוניות לחוזה כדי להבין את אומד הדעת של הצדדים כפי שהוא משתמע מתוך החוזה, יש לעשות כן" (עמוד 310).	13
	14
	15
	16
	17
	18
מן הצטט של לשון סעיף 5 לחוזה אנו למדים כי הושגה הסכמה בדבר דרישת אישור נוסח הערבות. עתה צאיים אנו לבדוק את היקף ההסכמה: האם ערבות מוסבת היא עניין של נוסח, כפי שטוענת הנתבעת, או עניין של מהות, כפי שגורסת התובעת שלא הסכימה להסבתה.	22
כאשר אנו עוסקים בחוזה עיסקי, כפי שהמצב בענייננו, שומה עלינו:	
"...לנסות ולרדת לסוף דעתם של בעלי ההסכם כאנשי עסק סבירים	24
המבקשים להשיג מטרה מסחרית משותפת". (ע"א 345/89 נאות דברת נ' מעליות ישראל י.מ.ש. אילן ניהול והשקעות בע"מ, מו (3) 350, 355).	25
	26
	27
בראשית נדרש למשמעותה של "ערבות בנקאית".	
הערצת הבנקאית איננה ערבות רגילה הנופלת בגדר ס' 1(א) לחוק הערבות, התשכ"ז 1967-	
	30
"1. מהות הערבות -	31

בתי המשפט

תא 001597/97

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

בפני כב' השופטת רות שטרנברג אליעז

- 1 (א) ערבות היא התחייבותו של אדם לקיים חיובו של אדם אחר כלפי אדם שלישי".
- 2
- 3
- ככלל היא נשלטת ע"י סעיף 16 לחוק:
- 5
- 6 "16. התחייבות לשיפוי -
- 7 התחייבות של אדם לשפות נושה בשל אי קיום חיובו של חייב כלפי הנושה,
- 8 כשהתחייבות אינה בבחינת ערבות, יחולו עליה סעיפים 3, 9, 11, 11, 12,
- 9 בשינויים המחויבים על פי העניין".
- 10 (ר' ע"א 529/78 איליט בע"מ נגד אלקו חרושת אלקטרו מכנית ישראלית בע"מ,
- 11 פ"ד לד(2) 13, 18; רע"א 1821/98 ניקו בדים נ' בנק דיסקונט, (טרם פורסם)).
- 12
- נהוג לראות בערבות הבנקאית "מכתב אשראי לשיפוי" ולהחיל עליה את דין עסקאות האשראי הדוקומנטרי (ע"א 5717/91 מליבו ישראל בע"מ נ' אז-דז טרום (1973) בע"מ בפירוק ואח', נ (2) 695,685; וכן ד' ששון, מ' יפרח, א' שנקר, אשראים דוקומנטריים - היבטים מעשיים ומשפטיים, (שוקן - 1996), 60).
- תכלית ערבות זו - לבודד במידת האפשר את ההתחייבות לשיפוי מעסקת היסוד, כך שההתחייבות תהא עצמאית ותקנה בטחון כלכלי רחב ככל הניתן:
- 19 "...הצדדים רוצים להבטיח, כי אם יפר אחד הצדדים את חיוביו בעסקת היסוד
- 20 תהיה למשנהו דרך פשוטה וקלה שיכול לעשות בה שימוש כדי לקבל סכום כסף
- 21 קבוע ומוסכם בגין אותה הפרה." (ד' ששון, מ' יפרח, א' שנקר, אשראים
- 22 דוקומנטריים - היבטים מעשיים ומשפטיים, (שוקן - 1996), 61 וכן ע.א. 300,255/8923 פרדו ואח' נ' מ"י מו (5) 641, 652).
- 24
- טענת 22 הנתבעת כי ערבות בנקאית ניתנת להסבה מכוח סעיף 1 לחוק המחאת חיובים, התשמ"ט 1969-, הפוטר את הנושה מקבלת הסכמת החייב, נכונה חלקית בלבד, שכן הסיפא מאפשר התניה על המחאה:
- 28 "1 המחאת זכות -
- 29 (א) זכותו של נושה, לרבות זכות מותנית או עתידה לבוא, ניתנת להמחאה
- 30 ללא הסכמת החייב, זולת אם נשללה או הוגבלה עבירותה לפי דין, לפי מהות
- 31 הזכות או לפי ההסכם בין החייב לבין הנושה." (הדגשה - ר.א.).

בתי המשפט

תא 001597/97

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

בפני כב' השופטת רות שטרנברג אליעז

1

בנוסף כתב הערבות של בנק הפועלים נשללת העבירות. ערבות בנוסח זה הייתה מוכנה התובעת להמציא בכל עת, אולם הנתבעת סירבה לאשרו.
אין צפוק כי בעת כריתת החוזה, לא נתנו הצדדים דעתם לסעיף 1 לחוק המחאת חיובים, התשכ"ט 1969-, ולא הושגה הסכמה סובייקטיבית בנושא העבירות. המחלוקת נתגלעה לאחר חתימת החוזה, לאור עמידת הנתבעת על דרישתה להסבת הערבות לבנק המלווה. השאלה - האם ההסכמה לאישור נוסח הערבות כוללת דרישה לערבות שעבירותה לא הוגבלה, תוכרע על פי אופי ההתקשרות הכלכלית ומרכיביה (ע"א 300,255/89 שם בעמ' 650).

9

עדי הנתבעת, מר קליין ומר פורייס, העידו כי מעולם לא נתנו ערבויות מסוג זה וכי לא עלה על דעתם בעת כריתת החוזה, כי הם נדרשים להמציא ערבות מוסבת לבנק. (פרוט' מיום 14.3.2000 בעמ' 13, 76). עם קבלת דרישת הנתבעת, שהוצגה כתנאי לתשלום המקדמה, פנו אל הבנק שלהם בעניין זה. הברור בבנק הפועלים העלה כי לשם המצאת ערבות מוסבת על התובעת להעמיד בטוחות בסכום המקדמה. (פרוט' מיום 14.3.2000 בעמ' 14, 39, 76).

15

מר קליין הדגיש:

- 17 "ולא הייתה בנוסח שהבנק שלנו אישר. זה לא היה בנוסח שלכם, והסיבה היא, שמהות הערבות השתנתה פה, לא הנוסח. נוסחים יש הרבה נוסחים,
18 המהות השתנתה פה" (פרוט' מיום 14.3.2000 בעמ' 39).
19

20

כאן צמקום להתעכב על משמעותו הכלכלית של היסב הערבות. הוגשו שתי חוות דעת מומחים בנושא זה. שני המומחים נחקרו.

מר צעזע גינבורג מטעם התובעת ומר משה טאקו מטעם הנתבעת, הסבירו כל אחד בדרכו, תכליתה של הערבות הניתנת להעברה:

25

א. 26 חוות דעתו של מר מ. טאקו:

- 27 "ההסבר בבסיס דרישת הבנק המלווה את הפרוייקט הוא פשוט.
28 הבנק המלווה את הפרוייקט הוא שמשלם בפועל את המקדמות לקבלני
29 המשנה מתוך חשבון הליווי. הערבות הבנקאית שנדרש קבלן המשנה
30 להנפיק באה להגן על הבנק, בין היתר מפני אפשרות לפיה מקבל הערבות

בתי המשפט

תא 001597/97

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

בפני כב' השופטת רות שטרנברג אליעז

- 1 (במקרה שלנו שגיא) יממש את הערבות ללא ידיעת הבנק ומבלי שיעביר את
- 2 כספי המימוש לחשבון הליווי". (עמוד 2).
- 3
- 4 ב. חוות דעתו של מר ב. גינזבורג:
- 5 "משמעות הסבה זו היא שהצד השלישי, סניף בל"ל בכפר שמריהו במקרה
- 6 זה, רשאי לממש את הערבות בכל עת שערבות זו בתוקף.
- 7 במילים אחרות, לו חברת יסודות מערכות אלומיניום בע"מ הייתה ממציאה
- 8 ערבות בנוסח שדרשה חברת שגיא י.א. להנדסה בע"מ, היא הייתה עלולה
- 9 לחשוף עצמה למצב שבו סניף בל"ל כפר שמריהו יחליט לממש את הערבות
- 10 בכדי לממש חובות והתחייבויות של חברת שגיא י.א. להנדסה בע"מ כלפיו".
- 11 (עמ' 3).
- 12

שני לזמומחים הסכימו כי ערבות מהסוג הנדרש על ידי המשיבה, שונה מהערבות הבנקאית המקובלת. תכליתה להוות בטוחה עצמאית בידי הבנק המלווה, המתחייב לממן את העסקה שקשה הלקוח, במקרה זה פרויקט הבנייה של הנתבעת. הערבות המוסבת לבנק נכללת ברשימת הנכסום הפיננסיים שמקומם באובליגו של הלקוח ומצטרפת בדרך זו אל הבטוחות לליווי הפרויקט. מקובל לדרג אותה בדרגת סיכון גבוהה יותר.

18

הנתבעת ייחסה חשיבות רבה לעדותה של פקידת בנק לאומי הגב' כהן, אשר ליוותה את פרויקט הבנייה בסניף הבנק בכפר שמריהו ונפגשה עם נציגי התובעת. לדבריה דובר בפגישה בערבות ביצוע כנגד המקדמה, דהיינו ערבות המוגבלת לסכום המקדמה. אשר להסבת הערבות אמרה העדה:

22 "זה שערבות מוסבת, לא שייך לסוג הערבות". (פרוטוקול 10.4.00 עמ' 4).

23

העדה הסבירה כי ערבות לביצוע מקדמה היא בעלת סיכון גבוה יותר, ומשום כך נדרשים ע"י הבנק בטוחות טובים יותר (עמ' 4 לפרו', מ- 10/4/00).

לשאול בית משפט השיבה העדה, כי הנוסח הנדרש על ידי הבנק המלווה, ידוע לנתבעת והיא נהגה להצטרף בפני קבלני המשנה. הוכח כי נוסח הערבות הכולל הסבה לבנק (ת10/), לא הוצג לתובעת אלא לאחר חתימת החוזה:

29 "ש. אתה הסכמת אתם על מקדמה של 2 מיליון, זה מה שאתה אומר?"

30 ת. כן

בתי המשפט

תא 001597/97

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

בפני כב' השופטת רות שטרנברג אליעז

- 1 ש. והמקדמה הזאת אתה ידעת שהם צריכים אותה כדי להביא את
- 2 החומרים, נכון?
- 3 ת. נכון.
- 4 ש. זה נכון שאתה לא הצגת בפני יסודות, אתה לא הצגת בפניהם את כתב
- 5 הערבות שאבא שלך הציג בפניהם, נכון?
- 6 ת. נכון. "פרוט' מיום 15/3/00 בעמ' 82).
- 7
- 8 ערבות בנקאית הניתנת להעברה דומה למכתב אשראי "עביר" (transferable) שעליו נאמר:
- 9
- 10 "בעוד שבהמחאת הזכות לתשלום נוטל המוטב המקורי חלק חשוב בעסקה,
- 11 שכן עליו מוטל להציג את המסמכים, הרי שבהעברת מכתב האשראי עלול
- 12 להיווצר מצב, שבו המוטב המקורי יוצא כליל מן התמונה. ברור כי מרגע
- 13 שביקש המבקש להוציא מכתב אשראי עביר, נוטל הוא על עצמו את מלוא
- 14 התוצאות המשפטיות הנובעות מכך, שצד שלישי נכנס לנעלי המוטב. גם
- 15 הבנק - מרגע שהסכים להוציא מכתב אשראי עביר וליטול על עצמו בכך את
- 16 הסיכון שצד שלישי בלתי ידוע, הוא שיגיש את המסמכים האמורים להיות
- 17 בטוחה בידי הבנק - נוטל על עצמו לכאורה התחייבות לבצע את ההעברה
- 18 לפי הוראות המוטב המקורי ולשאת בכל התוצאות המשפטיות הנובעות
- 19 מכך". (דוד מ' ששון, מאיר יפרח, אורלי שנקר, אשראים דוקומנטריים,
- 20 מהדורה שניה עמ' 87).
- 21

אמנם ההסבת הערבות לבנק המלווה, אינה מגדילה את סכום הערבות של 2 מיליון ש"ח, אולם היא מגדילה את סיכון הבנק הערב, בהיותה התחייבות אוטונומית לשיפוי, הנכנסת למאגר הבטוחות שמעמידה הנתבעת לבנק המלווה פרויקט בהיקף של 60 מיליון ש"ח. הסיכוי למימוש הערבות ע"י הבנק המלווה גדל בנסיבות אלה והוא המעלה את רף הסיכון. התועלת לא הייתה מודעת בעת כריתת החוזה, לדרישת ההסבה לבנק המלווה על משמעויותיה הכלכליות.

המקדמה נועדה למימון חומרי הבנייה וראשית ביצוע ההזמנה. הערבות לביצוע המקדמה באה לפקוע שימוש בכספי המקדמה לתכלית הראויה. כוונת הנתבעת להפיק תועלת נוספת מהערבות

בתי המשפט

תא 001597/97

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

בפני כב' השופטת רות שטרנברג אליעז

כבטוחה כלפי הבנק המלווה, זרה לתכלית זו. מכאן כי אישור נוסח הערבות, שעליו הוסכם בסעיף 5 לתצה, לא כלל דרישה אולטימטיבית לערבות שתועבר לבנק. זאת ועוד, ניתן היה להתנות על הסבת הערבות בגוף החוזה, כפי שנעשה הדבר בהתקשרות עם אלומאיר.

אין מחלוקת כי החוזה נוסח על ידי הנתבעת ומקובל עלינו כי ספק במשמעות תניה מתניותיו יפורש נגד המנסח (ע"א 191/85 מדינת ישראל ואח' נ' חברה נווה שוסטר ואח', מב (1) 531, 581). פרוש המביא לקיומו של חוזה עדיף על זה המביא לתוצאה של ביטול. (סעיף 25(בי) לחוק התרופות וחוזם וע"א 391/80 לסרסון ואח' נ' שיכון עובדים בע"מ פד"יי לחי (2) 255, 237).

אף אם נצא מנקודת הנחה כי בסעיף 5 התובעת התחייבה להמציא ערבות שתועבר לבנק המלווה, ייאמץ כי סירובה להפקיד ערבות בנקאית, שאינה כוללת שלילת עבירות (סעיף 1(א) סיפא לחוק המחמאת חיובים, תשכ"ט 1969-), אינו מהווה הפרה יסודית של החוזה.

המבצע לקביעת יסודיות ההפרה הוא אובייקטיבי:

- 13 "כדי להחילו אנו מתבוננים - כחכמים לאחר מעשה - בהפרה שאירעה
- 14 ונתוצאותיה. לאחר מכן, אנו חוזרים בעיני רוחנו אל מעמד עריכת החוזה
- 15 ומעניקים לאדם הסביר - הניצב בנעלי הנפגע - ידיעה נבואית אודות ההפרה
- 16 העתידה להתרחש ונתוצאותיה: ואז אנו מקשים: האם אתה, האדם הסביר,
- 17 היית מתקשר בחוזה נוכח ראייה מראש של הפרה ונתוצאותיה? כאשר
- 18 התשובה ההיפותטית, לשאלה היפותטית זו היא שלילית, בפנינו הפרה
- 19 יסודית" (גבראלה שלו, דיני חוזים, מהדורה שנייה, 548).

20

מפריעת הראיות עולה התמונה הבאה: התובעת הסתמכה על התחייבות הנתבעת לשלם מקדמה בסך 2,000,000 ש"ח כנגד ערבות בנקאית בסכום זה לביצוע מקדמה. יחד עם זאת, נערכה לביצוע ההוצאה היוקרתית, על-פי החוזה. הנתבעת, מאידך, לא הייתה מרוצה מההתקשרות עם התובעת וחילצה דרכים להשתחרר מהחוזה.

בעושה שניב יונת, מהנדס אזרחי ואיש שטח, עסק בהשלמת המשא ומתן לקראת כריתת החוזה וחתם עליו, העביר אביו משה יונת, בקורת על התנאים הפיננסיים, שלא נראו לו.

27

- כך עברי ניב יונת ממנהלי הנתבעת ובעל מניות:

29

בתי המשפט

תא 001597/97

בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו

בפני כב' השופטת רות שטרנברג אליעז

- 1 "אני ויתרתי ליסודות על ערבות הביצוע. אני הרשיתי להם לתת נייר במקום
- 2 ערבות בנקאית לביצוע... אני לא רשאי לוותר על ערבות פיננסית כי זה לא
- 3 בידי מול הבנק, אבל ערבות ביצוע זה בידי אני ויתרתי להם עליה".
- 4 (פרוטוקול מיום 15/3/2000 בעמ' 80).
- 5

לשאלת בית משפט: מדוע בוטל החוזה ע"י הנתבעת, השיב ניב יונת:

- 7
- 8 "זה היה ברור שהם לא יכולים להרים את החוזה הזה. זה היה ברור. הם לא
- 9 יכולים לקנות את חומר הגלם, הם לא יכולים להתחיל לבצע. הניסיון לתת
- 10 להם מקדמה של 2 מליון שקל שעליה ירימו את החוזה לא הולך, כי מקדמה
- 11 בעצמה דורשת ערבות והערבות דורשת אובליגו, אם אין להם אובליגו, מאפס
- 12 יוצא אפס. זה לא הולך. אז אנחנו חיכינו, ינואר, דצמבר, זה היה ברור שזה
- 13 לא הולך אז הפסקנו."
- 14 (עדות ניב יונת - פרוטוקול מיום 15/3/2000 בעמ' 82, 83, 93-).
- 15

התובעת השתדלה להתקדם בביצוע המטלות ולא הפסיקה פעילותה על אף עיכוב המקדמה - להיפך, יזמה הידברות והראתה רצון טוב להתגבר על המשבר ביחסים עם הנתבעת. על כך יעידו המסמכים 3/ת, 5/ת, 6/ת המלמדים על מעורבות רבה של התובעת בביצוע החוזה. המהנדס המפקח על הבניה, מר יהודה לאון שהעיד מטעם הנתבעת, נפגש עם נציגי התובעת לא אחת בענייני הפרוטוקול מיום 15/3/00 בעמ' 51).

21

בע"א 187/82 א' רובין ואח' נ' י' זהר ואח', מה (5) 824, אומר הנשיא שמגר:

- 23 "לטעמי, אחד השיקולים המרכזיים לצורך איפיונה של הפרת חוזה בנייה,
- 24 המתבטאת באי השלמת הבנייה במועד, כהפרה שאיננה יסודית, הינו
- 25 אינטנסיביות המאמצים שהושקעו לקיום החוזה על ידי הצד המפר וטיבם
- 26 של מאמצים אלו." (בעמ' 833).

27

מאמצי התובעת לא נשאו פרי.

29

